

ILUSTRIRANI

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA
KRON 8.-, ZA DIJAKE KRON 6.-; POSA-
MEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA
NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10.-, ZA
DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13.-

GLASNIK

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA URED-
NIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATO-
LIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLA-
MACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO
LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 4. NOVEMBRA 1915 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 10.

Molitev za junake.

Besni invalid na fortu Ratonneau.

(Dalje.)

Gospa se je za prijazno skrb zahvalila, poljubila je staremu gospodu roko in on je ji zato svetil, ko je z mnogimi pokloni

dobro podkovan v utrjevalnem delu, in kar ga je še bolj navdušilo, spoznal je v njem strastnega pirotehnikarja, ki je že pri svojem polku izdeloval vse vrste umetnega ognja. Poveljnik mu je povedal svojo novo iznajdbo, s kakšnimi umetnimi ognji bodo namreč svetili na kraljev roj-

govoril Francoeur z nekim gotovim zupanjem. To je tudi v poveljniku vzbudilo zaupanje, podal mu je ključke, inventar in povelje na sedanjo malo posadko, da naj odide. Tako ga je odpustil in v veži mu je padel krog vratu Basset. Takoj sta se spoznala in

sta si na kratko povedala, kako jima je kaj šlo. Ker je pa bil Francoeur pri vojaških stvareh vaje velike strogosti, se je kmalu odtrgal proč in ga je povabil prihodnjo nedeljo, če bo mogel priti, v goste na fort Ratonneau, k ondotnemu poveljniku, kar je on sam.

Vhod na fort je vsem prinesel enako veselje. Odhajajoči invalidi so se lepega razgleda na Marseille čisto naveličali, prihajajoče je pa ta razgled razočaral in razen tega še krasno delo, udobne sobe in mehke postelje; od odhajajočih so kupili tudi par koz, en golobji par, dvanaajstero kokoši in še razne umetne priprave, da bi v bližini lahko čisto tiho prežali na divjačino; kajti leni vojaki so po svoji naravi lovci. Ko je Francoeur prevzel poveljstvo, je takoj zapovedal svojim vojakoma Brunetu in Tessieru, skupno z njim odpreti smodnišnico, pregledati inventar in potem prinesiti v laboratorij nekaj smodnika za izdelovanje umetnega ognja. Inventar je bil povsem

pravilen in enega vojaka je takoj obložil z delom za umetni oženj; in z drugim je pregledal vse topove in možnarje, da bi

Zbiranje bolgarskih čet na macedonski meji.

šla po stopnicah. To se je staremu služabniku Bassetu le čudno zdelo in padlo mu je v glavo, kaj pač njegovemu gospodu na misel pride, kaj če je napravil z gorečo gospo kako znanje, ki bi moglo biti njegovemu vplivu v škodo. Stari gospod je imel pa še to lepo navado, da je zvečer, če ni mogel zaspati, v postelji vse še enkrat glasno premislil, kakor da bi se moral postelji izpovedovati. In med tem ko so se vozovi vračali s plesa in on vsled tega ni mogel spati, je Basset v drugi sobi prežal in slišal ves pogovor, ki se mu je zdel še toliko važnejši, ker je bil Francoeur njegov rojak in tovariš pri polku, dasi je bil precej starejši od Francoeurja. In sedaj je takoj mislil na nekega meniha, ki ga je poznal, da je že marsikomu izgnal hudiča.

Rozalija je, z uspehom svojega obiska zelo zadovoljna, sladko spala. Zjutraj je kupila nov predpasnik in je v tem stopila svojemu možu nasproti, ki je z velikim petjem peljal v mesto svoje utrujene invalide. Poljubil jo je, vzdignil v zrak in rekel:

»Dišiš po trojanskem požaru, a zopet te imam, lepa Helena!«

Rozalija je prebledela, in zdelo se ji je potrebno na njegova vprašanja, povedati mu, da je bila zaradi stanovanja pri poveljniku, da se je temu ravno noga užgala, in da je njen predpasnik zgorel.

Njemu ni bilo prav, da ni čakala do njegovega prihoda, vendar je to pozabil pri tisoč šalah o predpasniku. Potem je poveljniku predstavil svoje ljudi, hvalil je njih telesne hibe in dušne čednosti tako vljudno, da je pridobil spoštovanje starega gospoda, ki je sam pri sebi takole mislil. Žena ga ljubi; a ona je Nemka in ne razume Francoza; Francoz ima vsak zlodja v sebi! Poklical ga je v svojo sobo, da bi ga bliže spoznal in videl je, da je

stni dan. Pri tem premišljevanju ga je včeraj motila goreča noga. Francoeur mu je zelo navdušen pritrjeval. In sedaj mu

je stari povedal, naj z dvema invalidoma izmeni posadko forta Ratonneau, tam je velika

zaloga smodnika, tam naj bi s svojima dvema vojakoma pridno polnil raketne in pripravljaj žabice. In ko mu je hotel poveljnik izročiti ključke in podati inventar, mu je prišel na misel govor gospe in poprašal ga je z besedami:

»Pa vas pač ne muči kak vrag in mi ne napravite kake škode?«

»Vrag se ne sme risati na steno, če ne ga takoj zagledaš v ogledalu,« je od-

Bolgarska mejna in obrežna straža.

kovinaste izlikal in železne prebarval v črno. Kmalu je napolnil tudi zadostno

število bomb in granat, vse orožje je uredil tako, kakor je moralo stati, da bi edini dohod do forta lahko s strelom dosegel. (Dalje.)

Zmaga.

Črtica iz nemško-francoske vojske 1870.
Poslovenil J. M.

Kakor sanjač je stopal Kurt Berkenfelde s sklonjeno glavo zraven svoje kompanije. Pot je bila brez konca. Vse divizije, brigade in polki so pričakovali boja in zato so korakali vedno v bojni črti. Zastonj je bil odmerjen počitek za nabavo vode. Kajti avgust je bil, solnce je pripekalo, vode pa je primanjkovalo.

Stotnik Haffen se je razveselil, če je pogledal na svojo kompanijo. Vojaki so korakali veselo, kakor bi jih lakota in žeja nič ne motila. Skoro veselje je vladalo v vojski. Ko so se ustavili pri Mars la Tour, so opravili božjo službo. Brigadni župnik je lepo in častitljivo govoril svetopišemske besede: »Bodi zvest do smrti in dal ti bom krono življenja.« Blagoslavljal je čete:

»Morda se že v prihodnji uri spopademo s sovražnikom. Blagoslavljam vas, spodbujam vas k zmagi in stal bom vsakemu v poslednji uri na strani, če bo tako naklonil Bog. Hvaljeno bodi njegovo ime. Amen!«

Poveljnik je zaklical: »Slava!« cesarju, polkova godba pa je zaigrala narodno himno in veselo so zaorili glasovi tisočih. V srcu vsakega vojaka je zavladalo veselje, ko se bo boril za

ljubo domovino. Stotnik se je zanašal na svojo hrabro stotnijo. On se je postavil tej četi za vodnika v vojski zoper sovražnike.

Le mladi poročnik je žalostno korakal. Srca drugih so bila vesela, a on je mislil na očeta, ki je padel v včerajšnji bitki...

Stotnik Berkenfelde ga je opomnil: »Gospod poročnik, ne bodite tako zamišljeni, ampak se brigajte za vojake!«

Zopet so korakali dalje. Mladi po-

ročnik je molčal. Spominjal se je na mater, očeta, ki leži mrtev na bojnem polju...

In zopet ga je posvaril stotnik.

Smer se je obrnila proti severu.

Solnce pa je pripekalo z vso silo na revno zemljo, a še vedno ni prišla armada Princ-Friderik-Karola v dotiko s sovražnikom.

Ali vendar? Na desnem krilu se je oglašalo votlo donenje že nekaj časa — menda glas topov.

Prizori na italijanskem bojišču: 1. Naporno prenašanje strojnih pušk. — 2. Pohod tirolskih strelcev na ledenike. — 3. Naše čete vale kamenje na sovražnika. — 4. Naša patrolja strelja na sovražnika v dolomitskem pogorju.

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal
P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

Jezdec je zaobrnil konja in se naglo okrenil proti mladeniču, ki je ves besnel.

»Kako si upaš tako nastopiti proti gospodu? Jaz te bom naučil dostojnosti s pasjim bičem!«

»Res?« je zasmehljivo vprašal Pierry in stopil bliže. »Niti s prstom se me ne boste dotaknili, Vi revčasti figovec, Vi! — To pač veste sami dobro. Vun, pravim! Danes ne bo nihče izmed Vas pijavk jahal čez moje polje.«

Ob zidu se je zbrala vsa lovska družba, da bi videla izreden dogodek od bliže. Netterville si je, bled sramu in togote, grizel ustnice in napol okrenil konja.

»Pridite, pridite!« je dejal Pierry, »in ne delajte budalosti! Dol s tega polja, sicer, pri Bogu, da Vam pomagam!«

Iz lovske družbe so se razlegli ogorčeni klici in vprašanja.

»Kaj je to? Kdo je njegov gospodar? Tu bi bilo potreba strašilnega zgleda!«

Nekdo je dejal, da je to posestvo gospoda Maxwella — Bob Maxwell se je ves stresel ob tej pripombi. Drugi so dejali, da je nekega Bernarda, in zopet drugi so dejali, da Netterville sam najbolje ve in se bo prav gotovo na najstrašnejši način maščeval. Netterville je vedno obračal konja na mestu. Da je premağan, ni hotel priznati, dasi se je dobro zavedal, da je prekršil zakon. V tem hipu je Pierry, ves razdražen vsled ostrih opazk družbe, močno udaril konja čez hrbet. Žvižgaje je švignil jezdečev lovski bič na fanta, a ta se je v istem hipu urno umaknil na stran. Udaril je še enkrat, in vnovič ga je hotel oplaziti z bičem Netterville. Zopet se je fant gibčno izognil udarcu. V tem trenutku je gospod Maxwell s klicem: »Držite pse, če

nočete krvi!« preskočil zid in dejal s kretinjo in tonom izobraženca:

»Ne smete pozabiti, gospod Netterville, da ta gospod varuje samo svojo pravico, če se ustavlja lovu čez lastne njive. Veste pač, da zakrivite kaznivo dejanje, če se zoperstavite! Pridite, pustite, da peljem konja jaz!«

»Kdo za hudiča —« je začel Netterville; a gospod Maxwell je prav mirno prijel konja — jezdec je vajeti čisto rahlo držal — ter ga v lahkem galopu odpeljal skozi vrzel na cesto, preden se je Netterville zavedel iz osupljenja. Ko se je gospod Maxwell ogledal, je zagledal gospoda Hambertona in gospodično Moulton, ki sta z velikim zanimanjem opazovala dogodek. Gospod Hamerton je strmel z resnim pogledom in s stisnjenimi ustnicami čez polje. Očividno je razmišljal o tej čudni sliki irskega življenja in njegove simpatije so bile na strani mladeniča, ki je samo branil svoje pravice. Claire je bila v jahalni opravi zelo ljubka. Na njenem obrazu je počivala lahna rdečica in v njenih očeh oni posebni blesk, ki se je opazal pri njej

Častniki so vzeli zemljepisne karte in jih jeli ogledovati. Vsekakor se jim je to votlo bobnenje čudno zdelo, zato so

kovemu brezuspešnemu streljanju. Pa zakaj smeh? Naj pomislijo, da stopajo v smrt, in naj mislijo na solze, ki jih bodo drugi v domovini pretakali zanje.

In zopet se je ta ali oni nasmehnil. Častniki so gledali na zemljevide in računali. Častnik Gander je izvedel od svojih tovarišev kako stoji vsa stvar: »General Steinmetz je s 1. armado pri mestu Gravelotte, kjer obstreljuje sovražno desno krilo, ki je pri St. Privat.«

V bližini je stal lazaret pripravljen za ranjence. Precej jih je bilo že notri: tudi oficirjev.

Začelo je nastajati nemirneje. Vrvenje, trušč, hrušč, tam glas častnika, vpitje vojaka, v daljavi pok, dim, vse nekako grozno. Nekaj se je pripravljalo.

Častnik Kurt Berkenfelde in mladi poročnik sta stopila k pogovoru. Častnik: »Pa vseeno, kaj tako togujete, veseli boste in pomislite kako srečno bomo zmagali sovražnika. Kaj bi se človek vedno kisal in jokal. Kaj spomini, zdaj je boj!«

Poročnik je molčal. Žalostno mu je bilo pri srcu. »Kaj bo z njegovo nevesto, ako on pade na polju časti. Kaj bo dejala mati, če izve o smrti sina?«

Podal je spominke stotniku, svojemu prijatelju, naj jih shrani. V slučaju, če bi padel...

»Še ne bo tako, ne,« ga je tolažil stotnik, »pretepli bomo sovražnika, pa bo!«

Tedaj se je začulo povelje: »k orožju!«

(Dalje.)

Darujte za „Rdeči križ“!

Kolona avtomobilov na gorski cesti.

ustavili čete. V daljavi so se naenkrat pokazali oblaki, ki so se vili v zrak, potem se je zaslil pok in plamenček. Bile so granate... In zopet ena, za hribom zopet ena — vedno nove se prikazujejo. Naenkrat pa se je privalila cela lavina prahu, divizijska armada je hitela proti sovražniku, proti kateremu so doneli v hrbet 24 cm Krupovi topovi.

Mesto St. Marie aux Chêves je padlo v roke hrabrih Saksov pod prestolonaslednikom Albertom. Sedaj se je pa sovražnik umaknil na St. Privat. Tam je torej taborila glavna francoska vojska.

Nastala je tihota. Dva ljuta sovražnika sta molčala. Oba sta se pripravljala za novo bitko, za novo prelivanje krvi. Le v ozadju so še votlo doneli tampatam topovi.

Kurt Berkenfelde se je vzbudil iz svojih misli, ko je prva sovražna granata bobneč padla v nemški tabor in se globoko zarila v zemljo ter vrgla pesek, prst in kamenje daleč na okrog.

To je bil prvi sovražnikov pozdrav.

Nato je priletela sikajoč po zraku druga, a ko le ni zadela, so se začeli vojaki norčevati in posmehovati sovražni-

Pragozd v Argonih — pozorišče francosko-angleške ofenzive.

ob vsakem razburjenju. Gospod Maxwell je ravno hotel oditi, ko mu je prijazno pokimala. Gospod Hamerton se pa je iztrgal iz svojih misli in je resno dejal: »To ste dobro napravili, mladi prijatelj, prav dobro! Pridi, Claire!«

Odhajala sta za psi. In zdaj se je gospod Maxwell zavedel, kako slabo je oblečen; zavedel se je, da je bil za svoja znanca, za katera se je posebno zanimal, samo človek iz prav nizkih slojev. Opazoval je svoje blatne čevlje, modre hlače, ki so tudi bile umazane, svojo staro, blatno suktnjo, svoj pošepljeni in stlačeni klobuk, in rdečica sramu mu je udarila v obraz.

»Ubil bi ga bil, če bi se ne bili vmešali Vi,« je dejal nekdo za njim. Bil je Pierry. Izraz njegovega bledega obličja in njegove kretnje so jasno kazale, da misli resno. »In bila je prilika, ki se ne bo nikoli vrnila. Obesiti bi me ne mogli, ker je kršil postavo.«

Gospod Maxwell in Pierry sta šla skupaj domov, med tem je divjala lovska družba čez polje proti Ahacrosu.

Kratki, jasni zimski dan se je počasi

nagibal zatonu, ko so ju glasovi iz roga in ljut lajež izvabili od ognjišča na prosto. Stopila sta na hribček. Pierry je imel s seboj debel kol iz plotu in je bil trdno sklenil, kakor zjutraj, da ne bo nikogar iz sovražne lovske družbe pustil stopiti čez zid na njive. Ko sta dospela na vrh, sta videla lovce v največjem naporu divjati čez polje, in pri pozornem gledanju sta uzrla spotene pse, ki so počasi in s težavo sledili, moleli jezike iz gobca in upehani hropeli. Malo pred njimi je bila lisica. Krenila jo je ravno na najemnikovo posestvo, ki je mejilo ob Lisheen; v zadnjem, obupnem naporu si je branila življenje ter pri tem dala svojim sovražnikom priliko za krasno, mnogo milj dolgo ježo čez pokrajino. Zdaj se je trudno vlekla čez razorane njive, in samo vajene oči so jo mogle ločiti od rjave zemlje, tako blatna je bila in tako počasi je bežala. Ko se je splazila med gospodarska poslopja, so psi skakali čez zidove; utrujenosti in pa gotovosti, da jim plen ne uteče, niso dali niti glasu. Nekaj gospodov in dam je pogon vodilo. V tem hipu je lisica izginila,

kakor bi jo bila zemlja požrla: psi so švigali semtertja in začeli razočarani lajati.

Zbrala se je velika množica, da bi opazovala lov. Nenadni, nepričakovani konec je nanje ravnotako vplival kot na jezdece, ki so pridirjali vsi razbeljeni in jezni. Nihče ni vedel, kam je uboga zvitorpka izginila, dokler ni star pes, ki mu je več pomagala izkušnja kot voh, sledil do mesta, kjer je ozek kanal držal nekam pod cesto. Vhod je bil tako ozek in tako zaraščen z robidovjem, da je pes mogel vtakniti skozenj samo glavo, ki jo je naglo cdtegnil in z močnim laježem naznanil svoje razočaranje. Kmalu se je zbrala pri njem vsa družba; konji in jezdeci so sopli, prašni in spenjani vsled velikega navora. Po skoraj četrtturnem odmoru je vodnik izjavil, da je lisica ušla. Sklicjal je pse in se napravil proti domu. Ostala družba pa, gospodje in dame, so dejali, da se spleča lisico izpoditi. Vse je objel strašni nagon do uničevanja, ki še vedno spi v človeškem srcu. Vprašali so gručo kmetijskih fantov, če ni mogoče lisice prepoditi. Gospod Maxwell, ki je stal s Petrom med njimi,

Vseh vernih duš dan.

Dvakrat je prišel dan mrtvih nad našo domovino, dvakrat potrkal na naše duri in vprašal po naših fantih, po naših možeh. In mnogokje je našel črno žalost mnogokje je videl trpko bolešt. Lansko leto je bila bojna vihra onostran Karpatov, nismo sli-

Janez Okorn

padla v bojih v Galiciji.

Jožef Okorn

šali mrtvaške pesmi topov; zvonovi so zvonili za hrabre mrtve borilce, so peli še živim v drag opomin:

»Molite, molite!«

Letos je bojna baklja zagorela na naših tleh; mnogo dragih je ljubeče objela naša zemlja in jim dala zadnji kotic miru, še prosta in svobodna. Na velikem ozemlju naš ožje domovine ne pojo zvonovi, ne opominjajo s sveto ljubeznijo k molitvi za drage rajnike, na velikem krogu naše zemlje grme topovi, prasketajo puške, segajo še bolj v srce in še bolj opominjajo širno slovensko ljudstvo:

»Molite, molite!«

In naša zemlja je še vedno svobodna. V svobodni zemlji kopljemo grobove svojim sinom in možem, ki padajo v slavnih bojih, za katere še nima zgodovinar pravega izraza, na svobodni zemlji klečimo pred Vsevečnim v molitvi za slavno zmagajo, za dušni mir in pokoj padlim predragim, na svobodni zemlji mi-

slimo na ono malo število bratov, ki jih je odrezala od nas sovražna armada.

In to svobodo, ki jo še uživamo, to zlato prostost pred laškim jarmom, zlato prostost pred mogočnimi ruskimi četami nam je mnogi odkupil s svojim življenjem, mnogi je legel v hladni grob, da poznejšim rodovom vstane mir in blagor.

Kako daleč nas kliče spomin na dan mrtvih! S srbskega bojišča, z ruskega bo-

Franc Ivanič

špadel na sev. bojišču.

Vinko Pečovnik

špadel na sev. bojišču.

Matija Marn

špadel v Galiciji.

Janez Ježek

špadel v Karpatih.

jišča, iz daljne Kitajske, iz Belgije, iz Adrije, od naših goriških gričev, od naših tolimskih gor, od koroške meje in tirolskih strmin se razlega med bobnenjem topov tudi vroča želja živih in nema želja mrtvih, ki jim je smrtni angel že zatislil oči:

»Molite za nas!«

In dan vernih duš naj bo čas molitve, naj bo čas tople zahvale onim junakom, ki so padli za nas, naj bo čas prošnje za zmagajo in svobodo naše širne in ožje domovine.

† Franc Ivanič

je bil rojen leta 1882. pri Sv. Križu na Murskem polju. Ob času mobilizacije je šel kot narednik na severno bojišče, kjer je bil odlikovan, in postal štabni narednik,

Deset sinov - vojakov matere Alojzije Drolc, roj. Piskar, v špitaliču na Gorenjskem:

Alojzij — Peter — Franc — Janez — Blaž — Martin — Anton — Jakob — Mihael — Ignacij.

je pozabil na svoj sedanji stan in se ni mogel držati:

»Pustite zdaj žival na miru! Cel dan Vam je bila v zabavo in Vam bo še vnaprej. Ali ne vidite, da so psi že odšli?«

Na te besede poštenega ogorčenja je sledilo par surovih odgovorov in zasmehljivih vprašanj. »Kaj pa je ta surovež?« itd. Vzkliki so prenehali, ko je neki fant spustil jazbečarja v kanal. Zažvižgali so psom in vodniku. Čez nekaj minut se je prikazala preganjana žival na drugi strani in smuknila čez krompirjevo polje za stranski poslopji naselbine. Jezdec so zmagovalno zakričali, vodnik se je vesel vrnil, peš so spet začeli bevskati; lisica pa je po visokem nasipu, ki je obkrožal dvorišče, obupno tekala semtertja. Ko so pridivjali psi čez krompir, je zbrala lisica še zadnje sile, da bi si rešila življenje; v obupnem skoku se je zavihnila na streho nizkega skednja. Skok se ji je pošrečil, in naslednjih par minut je tekala po vrhu strehe s konca na konec, medtem ko so psi razdraženo bevskali in cvilili. Cela družba se je ustavila in čakala, kaj bo. Gospod Max-

well je bil ves iz sebe. Ta hladnokrvna krutost brez pravega športnega veselja, ga je žalila. Isto je povedal vodniku, drugim jezdecem in damam. Samo smejali so se mu. Potem, ko se je lisica deset minut zaman trudila, da bi upehala pse in jim ušla, se je jasno videlo, kako ji pojemajo moči. Treba je bilo počakati. Naenkrat se je zagnal en pes na streho in se je vrgel na lisico. Brez cviljenja in bevskanja se je uboga žival zvalila s strehe, dvajsetim psom pod zobe. V malo hipih je bila raztrgana na kosce in ostalo ni drugega kot samo par ostankov kože in nekaj kosti. Vodnik je okretno rešil košati rep zase. Okrenivši se h Claire, ga ji je vljudno ponudil; ona ga je odklonila s kretnjom, ki je kazala strašen stud. Gospod Maxwell se ni mogel držati:

»Prav, gospodična Moulton, nekaj tako krutega in nič lovskega nisem še nikoli videl!«

Ta opomba je spet vzbudila začudenje množice, ki ni mogla najti soglasja med nastopom gospoda Maxwella, njegovo obleko in njegovo družbo. Ko so lovci odšli in odjezdili v bližajočo se temo, so ljudje

mnogokaj uganili. Tudi Pierry je bil ves zamišljen, ko je počasi stopal po hribu navzdol proti domu:

»Mogoče,« je mrmral, »ima vendar prav Debbie; samo kdor jim je po rojstvu enak, lahko tako govori. Toda kaj išče potem pri nas?«

XXI. V Brandon-Hallu.

Ned Galweyu, ki je preveč dal na svoje borno znanje in se ni hotel ničesar učiti iz izkušnje, se je ravno tako zgodilo kakor marsikateremu drugemu: zadela ga je bridka izkušnja in na zelo žalosten način. Mož se je popolnoma vživel v misel, dokler mu ni prešla fiksna ideja v meso in kri, da se v njegovi bližnji bližini, kjer je bil on rojen in kjer je vzrasel, nahaja zlato. In zdaj pa pride — tako si je mislil — ta skrivnostni tujec in si s pomočjo svojega znanja, ki ima čisto tajnostnozločinski značaj, kopiči, nemoten in nevzrt od sveta, neizmerno bogastvo. Človek bi znorel! Ned je vse že prečital o Nevadi, o zlatokopih v Kimberleyu in o rekah daljne Indije, ki

ki se je hrabro bojeval za domovino in cesarja celih osem mesecev. Meseca junija letošnjega leta pa je šel na južno bojišče, kjer je bil zopet odlikovan in postal častni narednik. Bila mu je že menda odločena častna smrt, ker slutil je naprej to, ko se je poslavljaj od svojih dragih. Bil je ranjen ravno pri obedu, in sicer je dobil kroglo v trebuh. Ker je bila sanitetska pomoč blizu, so ga hitro spravili malo nazaj, a pomagati mu niso mogli. Še isti dan ga je g. vojni kurat prevedel s svetimi zakramenti, a drugi dan je že izdihnil svojo junaško dušo. Njegovo smrt so takoj nanzanili njegovi ženi, s katero sta bila poročena šele eno leto in sedem mesecev. Rajni zapušča žalujoče starše, ženo in dva nepreskrbljena otročiča. Počivaj, dragi France, lahka naj Ti bode tuja zemlja; storil si častno smrt za ljubo domovino, ne ostane Ti brez plačila; pri nas pa ostaneš v vednem spominu!

† Vinko Pečovnik.

V Gočovi v Slov. goricah je krasno Pečovnikovo posestvo. Gospodar Vinko je padel na severnem bojišču že lani dne 20. oktobra 1914. a smo izvedeli šele sedaj. Zapušča pridno ženo, pet otročičev, zad-

nji se mu rodil že po njegovi smrti, mamico in tri vrle sestre. Veleugleden je bil v Lenarškem okraju njegov oče Karol Pečovnik, mnogo smo pričakovali od njegovega sina Vinka. Pozabljen, ker je in bo neznan ostal njegov grob, a spomin njegov ne bo pozabljen. Predragi Vinko! Junaško si se bojeval za domovino, katere zvesti sin si bil, prosi sedaj pri Gospodu

vojskinih trum za končno slavno zmago in boljšo bodočnost drage domovine!

† Matija Marn,

doma iz Obrij pri Šmartnem, je bil pošten mladenič, spoštovala in čislala ga je vsa okolica, ker je bil vzoren fant. Kdor ga je poznal, žaluje za njim. Bil je očetu v podporo, pustil je tu štiri žalujoče brate in dve sestri. Rojen je bil 18. oktobra 1892, padel v Galiciji 20. oktobra 1914.

Bodi mu ohranjen blag spomin!

† Četovodja Janez Ježek,

služil pri 7. lovskem bataljonu, padel v Karpatih 19. marca 1915. odlikovan z veliko hrabrostno svetinjo in predlagan drugič v odlikovanje. Rojen leta 1879. na Vikrčah. Tudi Tebi, dragi Janez, ni bilo namenjeno, da bi se še vrnil na dom svojih staršev ki si jih tako ljubil in jim pomagal pri delu! — Ko si se poslovil od doma, si še prosil starše: »Ako se ne vrnem, naj mi zvonijo na Šmarni Gori!« Tja si tako rad zahajal. Naj zvonijo na Šmarni Gori, naj Marijin zvon Tebi kliče večni mir, Tvojim staršem, bratom in sestram srčno tolažbo in vdanost v božjo voljo!

Pogled na Gorico v ozadju na desni utrdba Kalvarija.

Na goriški bojni črti.

vale svoj zlati pesek proti morju. In tu v bližini, tu pred nosom pa je špekulant, ki z uspehom grabi zase dragoceno kovino, njemu samemu takorekoč iz pesti.

Noči so bile mrzle. Ned se za to ni brigal, temuč razvil je neko samolastno policijsko zasledovanje. Hotel je na vsak način prej ali pozneje zaslediti gospoda Lambertona, kakor so modri starih časov zalezovali Leprechauna in ga prisilili, da jim je izročil svoje nepravičnim potom pridobljene zaklade. Noč za nočjo je lazil po samotnih stezah v gori, ki je grozeče zrla na kamnolom, ter čakal, kdaj se zasveti svetilka, ki bi jo moral imeti Anglež pri svojem delu. A ni našel ničesar, izvzemši tuintam plašnega zajca, ki je planil z ležišča, ali sploh divjo žival, ki se je skrivala iz teme v temo. Dobra gospa Galwey se je slednjič zbala, da je Nedu zarečeno, izpovedala je svoj strah drugim. Končno je prišla vest o Nedovih ponočnih stražah na uho tudi gospodu Lambertonu, in ta si je zaprisegel, da bo dal možu nauk, ki si ga bo zapisal za uho in se bo vrnil k svojemu kmetiškem in ribiškem delu in poklicu.

V eni izmed apnenčevih votlin je postavil veliko, popolnoma v belo zavito postavo in pustil samo toliko prosto, da se je režala iz rjuhe mrtvaška glava. Zraven je pritržil svetilko, da se je zdelo, kakor bi visela prikazni v roki. V temni, temni januarski noči je skrtil dva zanesljiva moža v votlini, sam pa je šel, ko je bilo vse v hiši pospalo, o polnoči v noč ter počasi in oprezno lezel po grdi poti proti kamnolomu. Pri tem si je svetil pod nože z močno acetilenko, večkrat postal, gledal na tla, pobiral kamenje in jih spet zalučal preč. Bil si je v svesti, da Ned opazuje vsako njegovo kretnjo, zato se je trudil, da bi Nedovo domnevanje in njegov sum z vsakim gibom in s svojim postajanjem še bolj potrdil. Na koncu poti je vpihnil luč in stopil v votlino. Takoj je bil Ned z gore in njemu za petami.

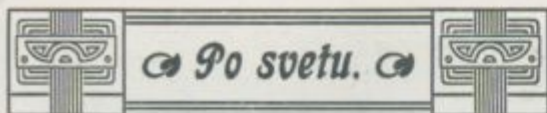
»Slednjič ga vendar imam,« je mrmral, »in biti bi moral sam vrag, da bi mi ušel! Gotovo ima tu svoje zlato v vrečah ali v zabojih. Bomo videli, če ga ne zmagam!«

Nedov načrt je bil, priti gospodu Lambertonu od zadaj, ko bo štel svoje zaklade,

njega in zlato v istem hipu zagrabiti, toda pri tem rabiti samo toliko nasilja, kolikor je potreba, da se vse lepo izvrši. Tuhtal je: gospod Lambertona ga v temi ne bo spoznal in četudi bi ga, je mislil, se bo pač on sam ravnotako sramoval in bal povedati kakor Ned, ker je za oba boljše, če stvar ostane tajna. Ned je namreč živel nezavedno ob misli, da nabiranje zlata od strani gospoda Lambertona ni povsem postavno in da bi vlada ali posestnik imel pravico do zakladov.

In ko je plezal s svojega opazovališča, se je opotekal čez groblje in marmornate posipine. Sprožil je večkrat tudi večji kamen, ki se je s strahovitim ropotom — kakor se mu je zdelo — zavalil po rebri. Vsakrat je v zavesti čudne krivde obstal. Čim bolj se je bližal, tem večji je bil njegov strah; slednjič je trepetal ob laježu bededečega psa ali šumenju morja. Najrajši bi se bil obrnil, če bi ga ne tiral zli duh pohlepčnosti in ne slepil blesk namišljenega zlata, da se ni več oziral na očitanje vesti in na nevarnost.

(Dalje.)

Svetovna vojska.

Srbska zvezda se bliža svojemu zatonu. Z železno silo in s preiskušanim vodstvom so tekom tedna na Balkanu dosegle naše, nemške in bolgarske čete nov znamenit zgodovinski uspeh; z orožjem so si prebile sovražno črto, da so si podale roke k novim slavnim zmagam. Pot

Prestolnica bolgarskega cara v Sofiji.

v Carigrad je po Donavi že odprta. Bolgari so stopili v stik z našimi prodirajočimi četami. Srbi so že od treh strani obklojeni, vsa pomoč četverosporazuma jim ne more pomagati. V silnih bojih so naše in nemške čete potisnile srbsko armado že daleč v notranjost dežele. Med tednom je padla trdnjava Šabac, takoj nato Valjevo in Arangelovac. Srbi so bili vrženi iz zadnje postojanke na avstrijski meji pri Višegradu, prebita je železniška proga Užice—Kruševac, srbska armada je stiskana v vedno ožji polkrog in v nevarnosti, da jo Bolgari od vzhoda, naše čete od zahoda odrežejo od ostalega sveta. Medtem ko pritiskajo naše in nemške čete od severa in zahoda, bijejo Bolgari junaške boje od vzhoda. Nepričakovano naglo prodirajo Bolgari v Macedonijo. V enem tednu so zavzeli Kumanovo in Skoplje, vse utrdbe Knjaževca in Zaječarja, Pirov in strnili svoje levo krilo z nemškimi četami, vzeli Prahovo in premagali Angleže, Srbe in Francoze med Krivolakom in Strumico. Potek balkanskih bojev jasno kaže, da je Balkan za četverosporazum izgubljena številka. Angleži že uvidevajo, da Srbiji ni mogoče odpomoči, Grška je ponudbo Cipra odklonila, v Rumuniji je imela četverosporazumu prijazna struja počestne manifestacije za vojno, a dosedaj brez uspeha.

Boji na Ruskem se vrše v starih postojankah, le tuptam imajo Rusi krajevne uspehe, ki jih naše in nemške čete zopet uničijo. Tekom zadnjega tedna so se bili hudi boji ob Čartorijskem, zavezniške čete so zopet iztrgale Rusom Ilukst.

Na Francoskem so se bili tudi zadnji teden ljuti boji, a francoski napadi so bili zadušeni že pred nemškimi postojankami.

V Vzhodnem morju je bila torpedirana nemška križarica »Princ Adalbert«, utonila je skoraj vsa posadka. Nemški podmorski čoln pa je zraven mnogo drugih torpediral francoski prevozni parnik: »Marquette«, utonilo je okoli 1000 mož in mnogo materiala.

Kot odgovor na bombni napad laškega aeroplana na Trst, je naše zračno brodogradništvo spustilo bombe v Benetke ter napravilo mnogo škode. Hudi zračni boji so se bili na Francoskem, kjer so Nemci sestrelili par letal.

Ruska mornarica je napadla bolgarsko luko Varno in plačala obisk z izgubo dveh bojnih ladij.

Junaštva brez zgleda pa vrše naše čete na italijanski fronti. Da bi prisilila Avstrijo k dovozu novih čet iz Srbije, se je spustila Italija od 18. oktobra dalje v strašno tretjo bitko na Goriškem. Napad se je izvršil na celi črti od tirolskih gor do Adrije. Za vsako ceno je hotel Italijan prodreti proti Trstu in pa pri sv. Luciji, napadel je vnovič goriško območje, Plave, Krn in tirolske postojanke.

Uspehov, ki bi odtehtali strašno izgubo življenj in potrošenje ogromnega vojnega materiala, nima; posrečilo se mu je tuptam zasesti male odseke naših sprednjih jarkov, ki jih samih ne more držati.

Na važnih točkah stražijo še vedno naši junaki. Ker Srbi Italijanom niso toliko pri srcu, da bi jim pomagali na Balkanu, so zbobnali v širni svet frazo o rešitelju Cadorni, ki bo izvojeval na Soči zadnjo odločilno bitko v svetovni vojni.

Zaman so bili vsi junaški naporji njegove pehote, kajti laškemu vojaku moramo priznati, da vrši svojo dolžnost hrabro in neustrašno, a hrabrost, vztrajnost in izkušnost naših čet, prekosi in uniči vse napade pehote, zdrži najhujši artiljerijski ogenj, česar niso zmogli niti Rusi pri Goričah, niti Srbi pri našem prehodu čez Savo in Donavo. Priče strašnega klanja na Goriškem pripovedujejo, da zamorejo kaj takega zdržati samo junaki jeklenih src in živcev, ki jim je domovina nad vse. In če se je Špartanec hvalil: »Našemu mestu ni treba obzidja; obzidje so telesa naših

Znamenja na nebu. Kaj se je prikazalo v letu Gospodovem 1547. v Švici.

mož!«, lahko rečemo z mnogo večjo pravico, z mnogo večjim ponosom: »Naše obzidje so naši hrabri možje in naši vrli sinovi!«

O kugi.

(Po Manzoni — »I promessi sposi« — prosto prevedel Konrad Theuerschuh.)

(Dalje.)

Celo mnogi zdravniki so se posmehovali črnogledim prorokom v zdravstvenem svetu in so pri vsakem slučaju trdili, da je bila pač kaka druga navadna bolezen, ki je povzročila bolnikovo smrt. Čeprav so poročila o posameznih slučajih kuge dohajala k zdravstvenemu svetu, so bila vendar navadno pozna in nezanesljiva. Strah pred izolacijo in lazaretom je povzročil, da so postali ljudje iznajdljivi in zviti. Bolnikov niso priglasevali in so podkupovali strežnike in grobarje ter poduradnike zdravstvenega sveta, ki so bili odposlani, da so pregledali vsakega mrliča. Z denarjem so si kupovali potrdila, da je bolnik umrl naravne smrti.

Ker je zdravstveni svet pri vsakem slučaju kuge, ki ga je mogel dognati, zapovedal, naj se sežgo vsi predmeti, s katerimi je bolnik prišel v dotiko, naj se zapro hiše, kjer je umrl, in njih stanovalci

(K spisu v 9. številki „Ilustr. Gl.“)

Znamenja na nebu: Goreč meč, božja metla.

Znamenja na nebu. V l. Gospodovem 1627. se je prikazalo nad mestom Erfurtom čudno znamenje, o katerem je menilo ljudstvo, da pomenja preganjanje vere, veliko trpljenje in stisko.

odvedo v lazarete, si lahko predstavljamo, kako razkačeno je bilo ljudstvo, ker je

mislilo, da ga brez vzroka in koristi trpinčijo. Najbolj so zasovražili imenovana dva zdravnika, katera kmalu nista smela več na ceto, ker so ju takoj opsovali ali celo

nagnali s kamenjem. Njiju položaj je bil grozno mučen. Morala sta gledati, kako se bliža počasi, a gotovo grozna šiba kuge; bila bi jo rada odvrnila, pa sta naletela na besen odpor ravno tiste množice, kateri bi bila rada pomagala, ki ju je pa za plačilo smrtno zasovražila in jima očitala, da sta sovražnika domovine.

Zasovražili pa so tudi one zdravnike, ki so bili z zdravstvenim svetom vred prepričani o resničnosti kuge. Zmernejši so jih dolžili praznoverja in trdovratnosti, ostali so jim predbacivali sleparstvo, češ, da hočejo izrabiti splošen strah v svojo korist. Zdravnik Lodovico Settala, tačas 80 leten starec, poprej profesor medicine na pavijski univerzi in pisatelj mnogih slavnih strokovnih del, je bil eden najznamenitejših mož one dobe. Poleg znanstvene slave ga je dičilo tudi neomadeževano življenje in milo, krščansko ravnanje z bolniki. Čeprav je bil njegov vpliv tako velik, vendar se glede kuge ni mogel uveljaviti v mnenju onih, katere imenujejo pesniki — profanum vulgus (—drhal«), glumači pa »cenjeno publiko«. Ni ga mogel obvarovati pred žalitvami in napadi onega dela množice, ki od besed tako hitro preide do dejanja. Ko je nekoč v nosilnici obiskaval bolnike, so se jeli ljudje zbirati in klicati, da je on kolovodja tistih, ki po sili hočejo, da divja kuga; da s svojim temnim obrazom in razmršeno brado meščane plaši in zdravnikom množi zaslužek. Množica in nje besnost je vedno rastla. Ko so nosači videli, da je nevarnost velika, so zbežali, starček pa se je le s težavo rešil v hišo

Otvoritev šentjakobskega mostu v Ljubljani.

prijatelja, ki je bila po sreči blizu. To vse ga je doletelo, ker je jasno gledal in dejstva odločno priznal in ker je tisočim hotel obvarovati življenje.

Koncem meseca marca so najprej v predmestju pri vzhodnih vratih, pozneje po vsem mestu začeli ljudje umirati s čudnimi znaki, na krčih, silnem srčnem bitju, z zaspanostjo, med delirijem brezsvetjem in z mrtvaškimi znaki krast in bul. Umirali so navadno hitro, nasilno, pogosto nenadno, brez simptomov bolezn.

Zdravniki, ki so zanikali kugo, je tudi sedaj niso hoteli priznati, ker so se bali sramote.

Ker so pa novo bolezen le morali nekako nazvati, — postala je že presplošna, da bi jo bilo mogoče utajiti —, so si izmislili novo vrsto hude, »skoro kužne mrzlice. To pa je bil slab odpomoček; ljudi so slepili, kot bi bili našli resnico, zato ti niso verjeli, o čem bi predvsem morali biti prepričani, da je nova bolezen nalezljiva.

Mestne gosposke so se zdramile iz trdnega spanja in jele vpoštevati nasvete zdravstvene komisije. V naglici so na-

kupili živil, preden bi bil promet s tujimi državami ustavljen. Tako so zadostili vsaj eni potrebi, ker resnična stiska je šele prišla.

V lazaretu, kjer so bili okuženci, je bil nered grozen. Predstojniki med strežniki in lazaretnim osebjem niso več mogli vzdržati discipline. Zato so mestne gosposke prosile provincijala kapucinov, da bi redovniki prevzeli lazaret v svojo oskrbo. Vsi so jih z veseljem sprejeli. Bili so pa vse hkrati: pazniki in izpovedniki, strežaji in kuharji, upravitelji in perice. Potrte so tolažili, prepirajoče se mirili, prosili so in grozili, tolažili in kaznovali, solze brisali in sami jokali. Skoró vsi so pomrli, brez nevolje in brez pritožb. Če bi iz onih časov ne vedeli nič drugega, je že ta zgled zadosten dokaz za posirovelost in razrvanost tedanje družbe, ker oni, katerih dolžnost je bila skrbeti za upravo lazareta, niso znali nič boljšega storiti, kot da so oddali upravo ljudem, ki je kot redovniki niso bili vajeni. Za te može pa je častno, da so jo prevzeli, samo zato, ker nikočar ni bilo, ki bi se ponudil; vedeli so, da jim grozi smrt, ki je bila sicer zavidanja vredna, a tedaj nikakor ne zavidana. (Dalje.)

Šesta skupina razglednic „Voj-ska v slikah“ izide sredi novembra.

Notranjost razvalin romarske cerkve na Sv. Višarjih. (2. slika.)

Fellerjev blagodejni, bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“

za razkrajajoče

izplakovanje grla.

12 steklenic franko 6 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahvalnih pisem.

Maščevanje za Paro-Džalo. L. 1851. je začela graditi Vzhodnoindijska družba, tedaj prava posestnica angleških indijskih kolonij, železnico od Bombeja do Tane. — Indijci so vedeli, da jim ugasne vsako upanje na osvoboditev od angleškega jarma, če se posreči Angležem, razpeljati po Indiji železnice, ki bi dovažale vojni materijal.

Takrat, kakor danes, je bila Indija prepletana s tajnimi društvi, katerih cilj je, osvoboditi Indijo Angležev. Vsaka gradnja železnice je zadela na fanatičen odpor. Delavcev domačinov ni bilo mogoče dobiti. Kar so zgradili Angleži ob dné, so razdrle nevidne roke ponoči. Mostove so požigali, inženirje so po-

borila nekaj korakov pred taborom železničarjev, ni ne videla ne slišala nikdar nič.

Od 14. novembra naprej so živeli Angleži kakor v vojski, v neprestanih napadih in razburjenju. Vsak dan je vzel par mož, sovražnika pa ni bilo videti, razorano gorovje mu je nudilo dovolj skritih steza in votlin. Vojaška straža je pač ubranila železničarje napadov podnevi, ali pravi strah se je začel ponoči, ko je oživel grm in kamen.

Neviden je prišel in odšel sovražnik — priče njegovega obiska so bile mrtve. Od prvega do zadnjega so postali vsi skrajno nervozni. Zdelo se jim je, da jih mori sovražnik po načrtu, polagoma, da si izbira vsak dan sproti svoje žrtve; slutili so, da ne odide nihče živ izpod starega svetišča, ki je kraljevalo na vrhu podkopane gore. Kadar se je vsula lopata prsti, kadar se je zakotalil kamen, so zatrepotali vsi, meneč, da se bliža korak smrti.

Cadorna, Viktorček in d'Annunzio: „Pravijo: brez denarja ni vojske, a mi smo se prepričali o nasprotnem: brez vojske ni denarja.“

strelili. Družba je morala najeti vojaško stražo, ki je stražila noč in dan progo in delavce. Tako je bila, samo borih 32 km dolga proga, dograjena šele v dveh letih, a tudi potem so izginjali mostovi in straže, vojaštvo je moralo stražiti dalje.

Kljub vsem poizvedovanjem niso mogli dognati, kdo se skriva za razdirači. Prijeli so triinštirideset Indijcev, ki so bili osumljeni, da so umorili inženirje, obljubili so jim oprostitev, ako ovadijo vodilne osebe, ali možje niso črhnil ne besedice. V svarilen zgled so jih obesili.

L. 1854. je sklenila družba, da izpelje drugo železniško progo od Bombeja do Mannade. Majnika so izmerili in začrtali inženirji železnico; pri tem delu so jim nagajale nevidne roke; par inženirjev je bilo ustreljenih pri merjenju, vode ni bilo nikjer dobiti, kače so zalezovale stopinje Angležev.

Ipak se je začela gradnja. Največ težav je delalo šimpansko gorovje. Obiti ga ni bilo mogoče, treba ga je bilo presekat. Zato so morali podkopati Indijcem sveto goro Paro-Džalo, ki je nosila na svojem vitkem vrhu prastaro indijsko svetišče.

Bilo je mnogo svaril, da naj se ognejo tega svetega kraja. Družba je izjavila vljudno ali odločno, da tu ni pomisleka. Jeseni l. 1855. so prišli železničarji z delom tako daleč, da so zavrtali prve razstrelbene luknje v skalovje Pare-Džale.

Ako je bilo že poprej dovolj kljubovanja in nezgod, se je vse podvojilo, odkar so položili Angleži roko na sveto goro. Vsi so živeli v zli slutnji bližnje nesreče, zjutraj so se zbirali v taboru in se prepričevali, kdo je še tu, kdo je zmanjkal čez noč. Vojaška straža, ki je ta-

Zdaj pa zdaj so zalotili rjavopoltega, ponosno molčečega Indijca pri njegovem razdiralnem delu. V zasmeh in svarilo so obesili zasačenega na stroje za vrtnanje, pustili so ga po osem dni na drogu, če niso snele mrtvega že prej nevidne roke. Ta zasmeh je razljutil skrite sovražnike še bolj; vsako noč je izdahnilo par Angležev pod bodalom ali pred novodobno angleško puško.

Treba je bilo dvakrat premostiti potok Godavari. Upošteva je izkušnje pri prvi železnici, so zgradili tu takoj železne mostove. Noč in dan je stražilo šest vojakov. Prišlo je jutro, ko sta ležala mosta v vodi, straža je bila mrtva. Angleži so bili odrezani več dni od nasprotnega brega in morali so ustaviti tačas delo pod Paro-Džalo. Meseca decembra sta bila mosta zopet zgrajena, začelo se je novo delo, nov strah. Po celi Indiji so se zbirali pogubonosni oblaki vstaje, domačini so oblegovali Angleže kakor krvoločni tigri.

Januarja je bilo v gori Paro-Džale že navrtanih toliko lukenj, da bi lahko razstrelili ali odstrelili iz gore molečo skalo, katero so nazivali šaljivo paradžalin nos. S strahom so se lotili tega dela. Zvečer so napeljali žveplene niti prižigalke, noč so prebili čuječ, a prešla je mirno. Zjutraj so zažgali mino, nos je odletel, staro svetišče na vrhu je gledalo mirno na razdirače. Kamen se je odvalil delavcem od srca, menili so, da jih puste Indijci nemotene pri podiranju svetišča. Delo je šlo veselo naprej, napadi so ponehali. Začetkom aprila je bilo dograjenih par sto metrov železnice; z vrtali so prišli že globoko v goro. Še kakih sedem do deset metrov poti je bilo treba napraviti v goro. Inženir je računil na približno

petnajststo kubičnih metrov kamna. Zvrtali so v skale osemdeset po tri metre globokih lukenj in jih napolnili s smodnikom. Sto in osem stotov smodnika so pobrale luknje. Zvečer 18. aprila so bile luknje nabasane, zjutraj so jih hoteli zažgati. Ponoči je padel dež in zmočil žveplene niti in izpral naboje. Treba je bilo nabasati zopet. Železničarjev se je polastila pri tem neka malodušnost; zdelo se jim je, da se jim ne bo umaknilo svetišče na vrhu, da ne bodo dogradili nikdar železnice.

Noč je bila mrzla in mirna — nemirni so bili ljudje pod Paro-Džalo, inženir vodja je vstal večkrat in šel okoli straž; vse je bilo v redu in na mestu. Zjutraj so se čudili in si čestitali, ker niso poizkušali Indijci, da bi preprečili še tisto noč razrušenja svetišča. Prepričani, da so se domačini naveličali brezuspešnega kljubovanja, so se podali inženirji in delavci po navadni poti iz doline navzgor. Vseh je bilo stoinenainštirideset mož. Samo inženir W., ki je popisal pozneje vse dogodke, je ostal še v taboru, vedno ga je držalo nekaj nazaj. Ko je hitel v precejšnji razdalji za tovariši, je slišal naenkrat grozen zvok, ki je stresel zemljo in nebo — nekaj ga je dvignilo — čutil je še, da leti in pada.

Ko se je zavedel, je videl okrog sebe vojaško stražo, raztrgane velikanske skale. Vprašal je, kaj se je zgodilo, zakaj ima zlomljeno roko in rano na glavi? — Vojaki so mu pojasnili, da ga je vrgla eksplozija več metrov daleč. Njegovih tovarišev ni bilo več.

Vojak je videl, kako so se bližali železničarji skalam; ko so bili pod njimi, se je pokazal nad njimi hindu, ki je vrtel gorečo bakljo okrog svoje glave in Angležem nekaj klical. Ti so zastali kakor kameneli. Hindu je povsili bakljo — siknilo je kakor goreča kača po gorovju — svet se je stresel, prah in kameni drobci so zatemnili zrak.

Ko se je razkadil oblak prahu, je zijala v gori velikanska odprtina; vrh s svetiščem je odletel. Pod razvalinami svete gore so ležali kosi razmesarjenih trupel Angležev, ki so dvignili drzno roko na indijsko sveto zemljo. Paro-Džala je dala tujcem pot.

Generalni guverner je uvedel strogo preiskavo, ki pa ni dognala ničesar. Majnika je izbruhnila znana velika vstaja Indijcev, ki je pobila tisoče Angležev, pri strašnih izgubah so skoraj pozabili na stotine žrtev pod Paro-Džalo.

Železnico so dogradili šele l. 1866. Toliko let je imela Angleška opravka, da je potlačila

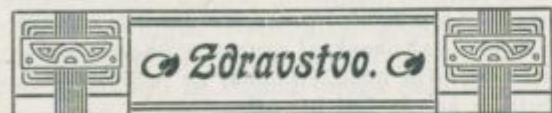
— „Kaj se držiš, kakor bi se bil močil v jesihu?“

— „Hm, zadela me je nesreča: davi je moja žena — zaspana — zakurila s krušno karto...“

vstajo. 5. marca je pihal prvi vlak iz Bombeja v Mannado. Na zapoved kralja-namestnika se je ustavil pod Paro-Džalo; izstopili so vsi potniki in se odkrili v slovesnem molku,

ko je padlo začinjalo železne plošče, vdelane v skalovje. »V spomin 19. aprila 1856.« je bilo napisano na plošči, kratek govor je omenil može, ki so umrli tu za civilizacijo. Zaklicali so »slava!« — a jeknilo je tako čudno od gore, da so prebledeli potniki. Stari uporni duh Indijcev živi še.

Brzojavne žice in živali. Pri nas posedajo včasih cele vrste ptic na brzojavnih žicah, v naglem letu proti žicam se ubije jerebica, šoja in voga. V Indiji menijo opice, da so žice in drogi njim postavljena priprava za telovadbo. Na Javi je opazoval nadzornik žic, da izključuje žolne velike luknje v trdi les drogov; najbrž v misli, da povzročajo šumenje v drogu kaka žuželka. Na Norveškem obložijo zasajene droge z velikimi kamni. V nekem kraju so bili ti kamni vsako jutro odmetani. Oblast je iskala krivce in je nastavila stražo; prišel je medved, ki je pritiskal šape k drogu in godrnjaje razmetal kamenje. Menil je, da šumi v drogu roj os in da pride do medu.

Nože ostanejo gibčne in lahke, če jih umiješ zvečer v mlačni vodi ali vsaj otereš z mokro brisačo in namažeš potem z gabezovim mazilom, ki ga je treba čvrsto utirati. To je posebno dobro na dolgih potih. Kdor nima gabezovega mazila, naj si pomaga z lojem. Za majhne otroke, ki imajo šibke nože, je utiranje z gabezom posebno na mestu.

Otrok ima grinte na glavi. Otrok brska po pesku in prsti in se podrigne potem po glavi, tako si nabere včasih nalezljivih grint. Izpusti se mu pa tudi marsikaj na glavi vsled notranjih bolezni, bramorjev in bezgovk, sušice, vsled neprimerne hrane in neredne prebave. Te grinte so suhe ali mokre. Suhe grinte se odpravijo lažje od mokrih. Izprva se naredi na lasišču majhni mozolji, podobni proseni kaši, iz teh se naredi luskinasta grinta. Iz teh grint se ne cedi gnoj, posuše se in odpadejo, pa se naredi druge; tako ostanejo, če se mali ne praska, na enem mestu, razširijo se pa tudi po celi glavi. — Pri mo-

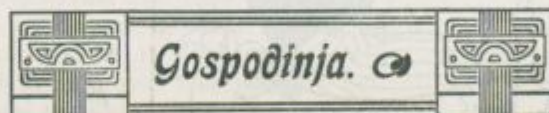

Prava vojska. »Vojska je, vojska; nimamo —«

»O, to je še malo: če bi bila moja rajnka živa, bi bila šele vojska. Ljudje, dajte kaj, kajti pokopal sem jo že pred letom.«

krih grintah se naredi na lasišču najprej izprišč, ki srbi in skeli in se širi po glavi. Otrok razpraska izprišče; iz njega se cedi gosta gnojica, ki se strdi v krasto. Te kraste izjedajo kožo, povzročajo bolečine in prisad. Lasje izpadejo, glava je vroča, včasih je zatekel za-

tilnik, dostikrat silijo grinte v ušesa, v nos in v oči. Ako je kje kak mrčes v bližini, se vgnezdi pod grintami, otrok trpi in hujša. — Odpraviti grinte z samim mazanjem ni zdravo. Ogibati se je vsakega strupenega zdravila. Otrok se mora kopati vsak dan v izkuhi ovsene slame, pri tem se mora oprati tudi glava. Po kopeli se otere glava in telo, glava se zmoči z arnikovo tinkturo, in ko se ta posuši, jo namaže z mazilom iz žajbelja, ki je prevrel na loju. Otrok mora uživati vsak dan dvakrat $\frac{1}{8}$ l ovsenega čaja z medom. Vsak dan naj dobi dve žlici medu na kruhu. Za hrano mu daj mleka, sirotke, ječmenove in ovsene jedi, fižola in graha, če je že dovolj velik. Bobova juha dela otroke močne in zdrave. Postelja, soba, zrak, vse okoli otroka mora biti čisto. Nesnažnih posod ne trpi v bližini otroka. Ne pusti, da se igra s krastavo mačko, psom ali s kuncem. Pokrivanje grintave glave povzroči, da se razvija izprišč še bolj in da je otroku hujše, ker je glava itak že vroča. Kadar je glava jako vroča in razboljena, namoči robec v mlačnem žajbeljevem ali pelinovem čaju, iztisni dobro in poveži s tem glavo, vrhu mokrega deni suh, ne pretežak robec, in ko se je obkladek ogrel, deni drugega, dokler se ne izgubi huda vročina, nože pa otiraj z oljem, na katerem je prevrelo malo česna, ali natakni mokre nogavice, vrhu teh pa suhe volnene.

Glavnata povrtnina se drži najbolje, če visi. Zabije se v strop kleti žeblje ali pritrdi obroče, v te obroče se vtakne palice in obesi nanje na motvoz privezane glave. Motvoz ovij okrog storža. Neka gospodinja dela tako: Poreže vehe toliko, da je storž za dva prsta gol in naredi v sredi storža za pol prsta globoko luknjo, ne da bi poškodila zunanjo skorjo. Potem obesi glavo, da visi s storžem navzgor in zalije vsak dan storževo luknjo s svežo vodo. Na ta način ima zelo dolgo cvetnega zelja in drugih glav.

Pašteta iz kaure. Skuhaj dobro kauro, olup in izvotli, napolni dolbino s kuhano kašo in smetano ali s sadno mezgo, polij s smetano in peci 10 minut.

Krompirjev hlebček. Par kuhanih krompirjev olup in zmečkaj, zgneti z jajcem in peščico zribanega sira, deni v modlo, potrošeno z moko, da dobi lepo obliko, razbeli v primerni ponvi par žlic olja in ocvri. Se poda h kislemu zelju.

Sadni pudink. $\frac{1}{8}$ kg starega kruha namoči v smetano ali v mleku, da bo gosto, primešaj par stopenih jajc in $\frac{1}{8}$ kg sladkorja in kosček surovega masla, potrosi namazano modlo z mrvami, naloži kruhove gošče za dva prsta, nato za prst sadne mezge ali kuhanega sadja, potem zopet kruh. Ko je modla skoraj polna, zlij povrhu še stepenje iz 2 rumenjakov, $\frac{1}{4}$ l belega vina in $\frac{1}{8}$ kg sladkorja, pokrij modlo in kuhaj na soparu pol ure, potem stresi v skledo in postavi skledo za par minut v pečico.

Krompir se poboljša. Slab krompir operi in pristavi v mrzli vodi. Ko zavre, odlij prvo vodo, zalij zopet z mrzlo, posoli in deni vmes malo kumine in strok česna.

Vohrovit s kožo. Dan poprej skuhan kožo od suhe slanine. Razreži vohrovit, skuhan na slanem kropu, razsekljaj kožo in stresi v vohrovit, noter deni še tri žlice ječmenove ali ajdove kaše, $\frac{1}{2}$ kg kuhanega in razrezanega krompirja, posoli in zalij s suho juho od kože, postavi v samokuhar; v eni uri bo gotovo. Zadoštuje za pet oseb.

Oljnate madeže od strojev v perilu namaži s surovim maslom in izperi z bencinom.

Levičniki. Pri nemški armadi so preiskovali pred par leti, koliko je levičnikov, in so prišli na to, da je bilo leta 1909. med 266.270 novincev 10.292 levičnikov; večina teh je prihajala z južnega cesarstva. Dognali so tudi, da se podeduje levičnost in da je več levičnikov kakor levičnic, pri 5-2% dečkov samo 2-6% deklic. Levičnik se upira raje na levo nogo, njegova leva stran života in obraza je krepkejša od desne strani. Presenetljivo je, da je med levičniki dosti jecljavcev, od desničnikov jih je komaj 3-62%, od levičnikov 12-3%.

Lepo počasi. Ko se je bila začela vojska, se je nabralo v Arhangelskem na Ruskem več milijonov jajc, ki so čakala, da se izvozijo v inozemstvo. Vojska je ustavila izvoz. Tri mesece je trajala vojska in že je primanjkovalo v Petrogradu jajc. Spomnili so se na milijone jajc v Arhangelskem in vlada jih je ukazala prepeljati v Petrograd. Pretekel je mesec dni in namesto jajc je prišlo v Petrograd poročilo, da niso jajca več prav sveža, saj je trebalo nekaj časa, preden so jih pripeljali z vseh strani široke Rusije v Arhangelsk. Vlada je imenovala komisijo, ki naj bi sklenila, kako bi se poboljšala in uporabila pokvarjena jajca. Komisija je bila sestavljena iz zdravnikov, kemikov in profesorjev. Posvetovali so se mesec dni in posvetovali bi se še kak mesec dni, ali vojni minister je javil, da se je oglasil podjetnik, ki hoče izpremeniti jajca v prah, ki se pošlje lahko na bojišče. Podjetnik potrebuje za to dovoljenja in 300.000 rubljev denarja, da zgradi tovarno, kjer bi sušil jajca. Vojno ministrstvo se je posvetovalo par mesecev s komisijo in je zavrglo slednjič podjetnikovo ponudbo. V tem času so postala gnila jajca nevarna za javno zdravje, treba jih je bilo zakopati in politi z apnom.

Mnogi ne vedo, da je lahko neredna potreba in zaprtje vzrok glavobola, lenobe, utrujenosti in slabe volje. Takoj se čutimo zopet bolj sveže in delo nam gre bolj od rok, ako si oskrbimo olajšanje s Fellerjevimi nalahno odvajajočimi rabarbarjevimi kroglicami z zn. »Elsa-Pillen«. To izborna želodec krepčajoče in tek vzbujajoče sredstvo zasluži gotovo prednost pred drastično učinkujočimi odvajajočimi sredstvi, ki slabijo črevo. Naroča se 6 škatlic franko za 4 K 40 h pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). (e)

Knjigoveznica

Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani
Kopitarjeva ulica št. 6

priporoča

originalne platnice

za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani
Odgovorni urednik Josip Klovár.